

מראי מקומות- שבועות ו'

- (א) **ספחת טפילה לשאת, אע"ג דמנחתא מיני טובא- פרש"י דס"ל לר"ע דלשאת רבי ולבהרת לא רבי, דהא ספחת בשאת הוא דכתי', הלכך רק שאת מצטרפת עם בהרת, דסמוכה לה וכת' "והי", מלמד שמצטרפין, אבל סיד וקרום אין מצטרפין לבהרת, דבהרת לא כתיב תולדות. והק' תוס', אם ספחת לא קאי אלא על שאת, א"כ מנ"ל לרבות ב' תולדות בכלל, הא לא כתי' אלא ספחת, ומהכ"ת לרבות שתיים, לימא דמרבין רק סיד, אבל קרום טהור לגמרי. וע"ש בתוס' שפי' דברי הגמ' באופן אחר, דאף ר"ע ס"ל דסיד תולדה דבהרת היא, אלא דמ"מ אין מצטרפת עמה, כיון דרחוק ממנה הרבה, אבל מצטרף עם שאת, כיון שאין רחוק ממנה אלא מעלה א'. וע' בתוס' הרא"ש, דמשמע דכן פי' כוונת רש"י, דמש"כ דלא אתרבאי טפילה לבהרת, היינו לענין צירוף, אבל עכ"פ שפיר נתרבה שיש תולדה לבהרת. וע"ע בכתם סופר, דכ' ליישב שי' רש"י ע"פ מש"כ רש"י לעיל, דבוהק הוי מראה טהור, ומשמע דדוקא מבוהק ולמטה הוי טהור, ויותר לבן מזה הוי טמא. וא"כ, ע"כ ד' מראות אלו טמאים הם, וכיון דהתורה כ' דבהרת ושאת אבות הם, א"כ ודאי סיד וקרום תולדות הם, ואי"צ מקור לזה מקראי.**
- (ב) **כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן וכו'- פי' תוס' דזהו כל שאין שם ישראל בקי, אבל אם יש שם ישראל בקי, אפי' אם הכהן שוטה, אומר לו ישראל "אמור טמא". ומבואר מהמשך דבריו דמיירי שישראל א' בקי, ומסבירו לישראל אחר, ואותו ישראל שיכול לסבור, מסבירין לו אומר לו להכהן לומר טמא (וע"ש שביאר למה צריך ב' ישראלים). ועכ"פ מבואר מדברי תוס' דאפי' כהן שוטה ממש מהני. אולם ע' בכסף משנה (טומאת צרעת ט', א') שהבין בדברי הרמב"ם דס"ל דשוטה לאו דוקא, וצריך להיות עכ"פ מסבירין לו וסבר, וכן הביא מפי' הרא"ש על משניות נגעים.**
- (ג) **דאמר ר' חנינא, משל דר"ע למה הדבר דומה, וכו'- פרש"י, סדר צירופן. וע' ברמב"ן לעיל (ה:): דהק' דלא משמע מדברי ר' חנינא דמיירי בסדר צירופן, אלא כוונתו לפרש הגוונות של לבן לפי ר"ע, ואנן אמרי' דממילא לפי ר"ע למה נאמר דסיד הוי תולדה דבהרת, הרי דומה טפי בלבנוניתו לשאת, ע"ש בביאור כל הסוגיא לדרכו. וע"ע בחזון איש (נגעים ב', ו'), דכ' דאפי' אם מניחין כפרש"י דכוונת ר' חנינא לומר סדר צירופן, אולם איזה דברי ר"ע בא להסביר, מנין לנו בשום משנה וברייתא דדיבר ר"ע בענין צירוף, דבא ר' חנינא לפרש דבריו. וכ' דעכצ"ל דהי' לו לר' חנינא קבלה דכך סובר ר"ע, וע"ז בא לפרש דבריו.**
- (ד) **אימור דשמעת לי' לר"ע בפתוך, בחלוק מי שמעת לי'- יש לעי', מהכ"ת לחלק בין פתוך לחלוק. וכ' החזון איש (נגעים ב', ו') "דיש מקום לומר דפתוך הוא נגע מחודש, והן כולן מין אחד, ואינם נדונים בצירופן באבות ותולדות, אלא כל הסמוכות מצטרפות. ומ"מ מסקינן דאין חילוק בין חלוק לפתוך."**
- (ה) **ת"ר, בהרת עמוקה, וכן הוא אומר ומראה עמוק מן העור- ע' פרש"י על התורה (ויקרא י"ג, ג') דפי' דכל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה עמוקה מן הצל. וכ' הרמב"ן שם דלכן הי' ק' לרש"י, מהו הפי' בהא דכתי' אחר זה, ואם בהרת לבנה היא ועמק אין מראה מן העור, דכ' רש"י לא ידעתי פירושו, דלפי דבריו דלעיל אין זה שייך במציאות. וע' מש"כ הרמב"ן ליישב לפי דעת רש"י, אולם לבסוף לא ניחא לי' בפרש"י, ופי' באו"א. דהיינו, שיש מיני לבן שנותן זוהר בעינים כמראה החמה, והעין אינו מקבל גוון הלובן ההוא, ולכן יראה אצלו כעומק כמראה החמה שהוא עמוקה מן הצל, דגוון הלובן מפזר כח הראות ויתרחק לו, ולכן יראה כעמוק. וכל זה בבהרת, שהיא בהיר ועז כשלג, והראות נחלש ממנו כאשר יחלש במקום החמה. אבל שאת, אע"ג שהיא ג"כ לבנה, אולם אין הלובן מזהיר, ולא יחליש**

שהוא סגן שלו [אבל לא שהוא חשוב טפי במציאות, רק בסדר שמסדרין, ועדיין צ"ע].

הראות ויתפשט ויתקרב אליו, ולכן יראה כקרובה אצלו ומוגבהת.

(ט) **מנין שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו- כ' הפני יהושע** דנראה דתנא דברייתא בא לומר דמה דכתי' בפרשת עולה ויורד דמביא קרבן על הטומאה, אין מבואר מהו החטא. וע"ז בא התנא לומר דאין החטא במה שנטמא גרידא, אלא דהחטא הוא במה שנכנס למקדש או שאכל קודש בטומאה. אבל ודאי לקושטא דמילתא אין איסור לטמא את עצמו חוץ מברגל, וכמש"כ הרמב"ם בסוף הל' טומאת אוכלין, ואף כהנים אין מוזהרין מלטמא עצמן חוץ מבטומאת מת.

(י) **ואימא תרומה- פי' בתוס', אימא נמי תרומה,** אבל אין לפרש דאימא דוקא תרומה, אבל לענין טומאת מקדש וקדשיו לא סגי בעולה ויורד כיון דאית בה חיוב כרת, דהא בסמוך לא הק' למעט מקדש וקדשיו אלא מכח המיעוט דבה. אולם ע' בריטב"א דכ' דקו' הגמ' הוא שיהי' העולה ויורד בתרומה דוקא, דאין בה אלא מיתה. וכ"כ התוס' הרא"ש, והוסיף דבטומאת מקדש לכאור' הי' צריך להיות חיוב חטאת, ולא עולה ויורד.

(יא) **ואימא תרומה דהזהיר וענש- פרש"י** דהאזהרה הוא מהא דכתי' בקדשים לא יאכל, ותרומה בכלל, מדכתי' בה בההוא ענינא. והק' התוס' הרא"ש דהא בהאי פרשה אי' מעשר ג"כ, ומ"מ ודאי קרא זו דבקדשים לא יאכל לא מדבר על מעשר, וא"כ יתכן דמיירי רק בקדשים ולא בתרומה, ומהכ"ת דקאי על תרומה ג"כ. ולכן כ' דהאזהרה לתרומה היינו מבכל קודש לא תגע.

(ו) **הטיל הכתוב לספחת בין שאת לבהרת, לומר לך כשם שטפילה לשאת, כך טפילה לבהרת-** פי' התוס' יום טוב (נגעים א', א'), דאם כפשוטו, דספחת קאי רק על שאת, א"כ הול"ל לא זו אף זו, והסדר הי' צריך להיות בהרת, שאת, וספחת. וא"כ, מה דהטיל התורה ספחת בין שאת לבהרת, ע"כ היינו כדי להורות דגם איכא תולדה לבהרת.

(ז) **א"ר חנינא, משל דרבנן למה הדבר דומה, וכו'-** הק' התורת חיים, מה הי' ק' בש"י רבנן דצריך משל, ומה הרויח במשלו. וביאר דלכאור' ש"י ר"ע מסתבר טפי, שהרי יש לצרף לבונים שהם קרובים להדדי טפי, ולמה ס"ל לרבנן דמצטרף בהרת עם סיד, וכו'. וביאר דהיכא שיש מלך ואפרכס שלו, אינואינם הולכים כדרך חשיבותם, אלא כל איפרכוס אחר מלך שלו. וא"כ, י"ל דה"ה לענין מראות נגעים, י"ל דאע"ג דלענין ליבונם, הרי סיד קרוב טפי לשאת, מ"מ הרי י"ל דבהרת וסיד חד גוונא של ליבון, וקרום ושאת גוונא אחרת של ליבון, וא"כ שפיר י"ל דמצטרף סיד עם בהרת וקרום עם שאת. וע"ש עוד דנתקשה במה שהגמ' הביא כ"כ משלים, ומה הרויח משל של כ"א על של חברו, ע"ש באריכות. וע"ע בשו"ת רדב"ז מכת"י (נדפס בשו"ת רדב"ז חלק ח', סי' ר"ז), דג"כ האריך בביאור כל המשלים.

(ח) **כגון מלכא ואלקפתא רופילא וריש גלותא-** ע' ברמב"ן לעיל (ה') שהביא ראי' מכאן כנגד ש"י הבעל המאור, דס"ל דשאת וסיד ההיכל גוון א' הם, ולכאור' מבואר מסוגיין דאינן, דהא ודאי אלקפתא, שהוא מלך, חשיב טפי מרופילא, דאינו אלא איפרכוס של מלך. וע' בקהלות יעקב (ה') שכ' ליישב דעת בעה"מ, דאין הביאור בקו' הגמ' דזו למעלה מזו, דלעולם הוי אלקפתא במציאות חשוב טפי מרופילא, אלא דקו' הגמ' הוא, דכיון דסידר האלקפתא קודם לרופילא, א"כ ע"כ שיש לו חשיבות טפי, דאם היו שוים בחשיבותם, אז היינו מסדרים הרופילא קודם, אצל המלך,